

Provinciale Structuurvisie geeft provincie macht over landelijk gebied

Door L. van der Horst

Een boodschappentas vol papier, burgers en organisaties schrijven vellen vol reacties en suggesties en ambtenaren maken overuren, provinciale Statenleden luisteren urenlang naar insprekers. Het resultaat van al die inspanning is de Provinciale Structuurvisie (PSV), vast te stellen in juni.

Traditiegetrouw 'samen met anderen', waagde de VTM een poging, de geachte statenleden te overtuigen van nut en noodzaak van agrarisch natuur- en landschapsbeheer, juist in de open gebieden tussen de steden. Met daarnaast nadruk op de morele plicht garant te staan voor een gezonde leefomgeving. Geruststellend luidde de ambtelijke beantwoording: "Wij zitten met u op één lijn. Echter, de beheersvorm is uitvoering, de visie is een beeld in algemene zin."

Zoals alle beantwoordingen van inspraakreacties, zijn deze toegeschreven (lees: weggeschreven) naar de opdrachtgever. Elders in de beantwoording worden wél gebieden met naam genoemd die zijn of worden toegewezen aan de drie vermogende terreinbeheerders. Het natuur- en landschapsbeheer van aan de landbouw onttrokken gronden wordt niet openbaar aanbesteed, maar preferent toegewezen aan Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten en Zuid-Hollands Landschap. Of het nu gaat om de Groene Ruggengraat, de 750 ha zogenaamde 'natuurcompensatie' voor de aanleg van Maasvlakte 2 of tussenstedelijke 'bufferzones'.

De vraag rijst in welke wurggreep deze tegen de overheid aan schurkende grootgrondbezitters de provincie houden. Komt de overtreding van eigen provinciale aanbestedingsregels voort uit het samenwerkingsverband 'ConSept' uit de jaren negentig? Natuurmonumenten kreeg recht op de landerijen rond Rotterdam, Zuid-Hollands Landschap ten zuiden (Albrandswaard) en Staatsbosbeheer ten oosten. Jarenlang pompte de provincie geld in het secretariaat, geleid door de Milieufederatie Zuid-Holland. Door *insiders* meer als een instandhoudingssubsidie gezien dan als loon voor resultaatgericht werken. Schrijnend is het feit dat de Milieufederatie zich manifesteerde als uitvoeringsorgaan van provinciaal beleid. De burgers en groene groepen die als rechthebbenden opkomen voor bescherming van eigen leefomgeving en tegen nieuwe natuuraanleg, werden jarenlang weggezet als 'nimby's'.

Bestuurders spreken liever met bureaudirecteuren dan met eigen burgers. Onder de dekmantel van steun aan en afspraken met 'de' milieubeweging (ConSept-partners) is de democratie de nek omgedraaid. Voorbeelden zijn de gebiedstoewijzingen in het kader van IODS (Integrale Ontwikkeling Delft-Schiedam) en PMR (Project Mainport Rotterdam). Bij grote milieu-infrastructuurprojecten wordt de toegenomen milieuoverlast op papier 'gecompenseerd' door landerijen te onteigenen en vervolgens weg te schenken aan de drie grote terreinbeheerders. De lucht wordt echter niet schoner, licht- en stankhinder niet minder en de omwonenden niet gezonder. Compensatiemaatregelen en overheidsinvesteringen komen niet ten goede aan omwonenden, maar via *deals* aan NM, ZHL of SBB. Het is tijd in kaart te brengen hoeveel miljoenen verdwijnen in de vereniging- of stichtingskassen bij overdracht van het beheer. Het is immers gewoonte om beheersgelden voor de periode van overeenkomst - vaak honderd jaar - ineens uit te keren. Een eldorado voor beleggers. Een ander gevolg van het provinciale grondbeleid is dat de overheid de eigen bevoegdheden ondermijnt. Wie controleert of de beloofde natuurdoelstellingen gehaald worden en binnen welke termijn? Overbekend zijn de distelvelden en rus-stoppelweilanden met opschietende ridderszuring nadat de landerijen zijn 'teruggegeven aan de natuur'. Er is nauwelijks controle op wateroverlast, insectenplagen, mensonvriendelijke plantengroei en illegale activiteiten. Verlopen de aanbestedingen voor onderhoudswerkzaamheden en begrazing wel eerlijk en openbaar? Wie is verantwoordelijk voor de afhandeling van klachten? Verliezen gemeenten niet de grip op eigen gebied? Worden de recreatieve doelstellingen gehaald? Hoeveel stedelingen wagen zich op de paden in een door vee en boer verlaten en verwilderd landschap?

Het is niet aan de VTM op te komen voor agrarisch natuur- en recreatiebeheer. Dat is de taak van de landbouwondernemers en -organisaties zelf. Wel pleit de VTM voor behoud, bescherming en versterking van cultuurhistorische waardevol landschap. Productief en goed voor de ontspanning van de burens uit de steden. De eerst aangewezen partners zijn voor de uitvoering van de Structuurvisie. In tegenstelling tot bureaudirecteuren hebben zij geen *nine-till-five*-mentaliteit. Lokale natuurbeschermers willen wel eens vergeten dat natuurbeheer, zoals weidevogelbeheer, in eigen portemonnee gevoeld wordt. Terwijl voor biodiversiteit de grote terreinbeheerders de staatskas wel weten te vinden. Begrijpelijk dat Natuurmonumenten protesteert tegen vergoeding voor particuliere initiatieven. De provincie legt met de structuurvisie het tussenstedelijke grondbeleid voor de komende 10 jaar vast. Ongeacht de verkiezingsuitslag van komend voorjaar. De zeggenschap over eigen buitengebied ligt niet meer bij de gemeenten en de plaatselijke politiek. Vaak gehoord commentaar van de insprekers: 'de provincie regeert over haar graf heen'. Is met de structuurvisie ook de democratie .ten grave gedragen?